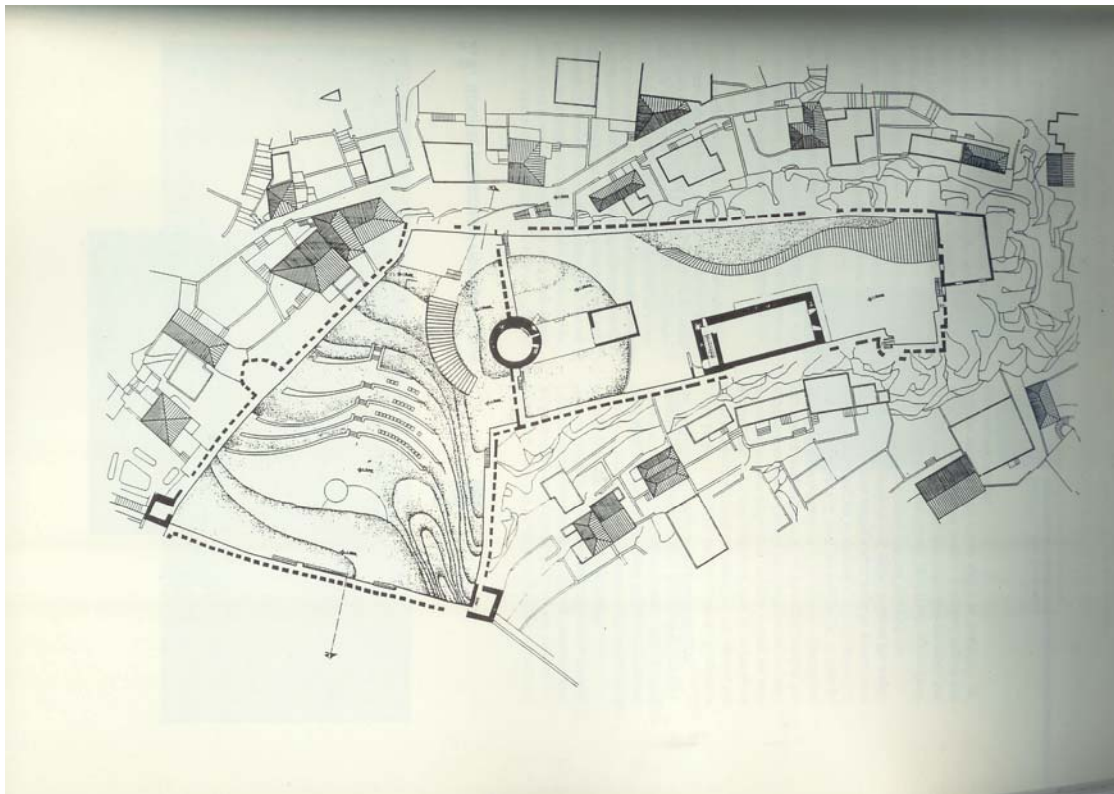

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΩΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εικόνα που προβάλλεται είναι ένα σχέδιο για την διαμόρφωση της Ακρόπολης της Καβάλας το οποίο δημοσιεύθηκε στο βιβλίο *Kavala intra muros* (1992) και εκπονήθηκε στα πλαίσια του έργου 'Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στη Χερσόνησο της Παναγίας' που εκπονήθηκε στο ΑΠΘ με χρηματοδότηση του Δήμου Καβάλας. Η πρόταση αυτή σχολιάστηκε πολύ θετικά από όλους εκτός από εκείνους οι οποίοι διαχειρίζονται την Ακρόπολη. Οι τελευταίοι την αγνόησαν. Επειδή η πρόταση αυτή με εκφράζει, θα είναι και η μόνη εικόνα που θα προβάλλω κατά τη διάρκεια της ομιλίας μου που θα περιοριστεί στο θέμα της διαχείρισης της Ακρόπολης σύμφωνα με την υπόδειξη των διοργανωτών.

Πριν ξεκινήσω όμως θα κάνω μια παρένθεση για την εικονιζόμενη πρόταση. Αν με ρωτούσαν οι συνομιλητές που δεν έχω, τι θα άλλαζε στο σχέδιο σήμερα, θα απαντούσα ότι η γεωμετρία της σπείρας με οφθαλμό το κυκλικό πύργο της Ακρόπολης θα ήταν πιο πολύπλοκη, καθώς μπορώ πια σήμερα με τις νέες τεχνολογίες να κάνω time-based σχεδιασμό, έναν σχεδιασμό που επιτρέπει την πρόβλεψη μεταβολών στην αρχιτεκτονική μορφή ανάλογα με τις ανάγκες που μεταβάλλονται επίσης μέσα στο χρόνο.

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

1. Η Ακρόπολη άλλοτε= άμυνα κατά τη διάρκεια των επιθέσεων στην πόλη.

Η Ακρόπολη δεν υπήρξε αντικείμενο με τεχνική αυτονομία. Αποτελούσε μαζί με τους πολεμιστές μια πολεμική μηχανή οικειοποιημένη από την εξουσία της πόλης. Κρίσιμη παράμετρος της μηχανής αυτής ήταν η ορατότητα. Ως πολεμική μηχανή είναι απαξιωμένη σήμερα και, επομένως, ευάλωτη στην ανακύκλωσή της με νέες λειτουργίες, ώστε να αποτελεί ένα ανοικτό μουσείο. Γνωστό είναι ότι σήμερα τα οχυρωμένα τείχη έχουν αντικατασταθεί από τους ηλεκτρονικούς τοίχους των radar. Και πιστέψτε με: Όλοι οι τοίχοι είναι εμπόδια αλλά όλα τα εμπόδια δεν είναι τοίχοι'.

Σήμερα έχει τεθεί σε δοκιμασία ο παραδοσιακός ρόλος των εμποδίων. Ο ρόλος των εμποδίων μοιάζει να έχει εξαντληθεί. Υπάρχει ανάγκη για μια νέα συνθήκη, μια νέα θεώρηση των πραγμάτων, η οποία να αποκαθιστά συνεχή εκεί που έχουμε διαιρέσεις. Η αρχιτεκτονική πρέπει να επαναπροσδιοριστεί. Οι κατασκευές αναθεωρούνται επίσης. Το ίδιο και ο σχεδιασμός και η πολιτική του λειτουργία. Πρώτα-πρώτα όμως πρέπει να εξοικειωθούμε με την ιδέα ότι από συνήθεια θέτουμε εμπόδια, υλικά ή άυλα, ανάμεσα σε πράγματα που πρέπει να λειτουργούν μαζί, αρχίζοντας από τη διαίρεση ανάμεσα στους ανθρώπους και τις κατασκευές. Όλη μου η προσπάθεια σήμερα στόχο έχει να αναθεωρηθεί αυτή ακριβώς η διαίρεση, ώστε η διαχείριση των κάστρων να βρεθεί πιο κοντά στην πραγματικότητα και τα δεδομένα της.

2. Η Ακρόπολη τώρα= αντικείμενο με τεχνική αυτονομία όπως ίσως την αντιμετωπίζει η προστασία-αποκατάσταση; Ή μήπως μπορεί να προσφέρει μια πολυφωνία απολαύσεων από την τεχνολογική περιήγηση, στον καφέ, συμπεριλαμβάνοντας τις εκθέσεις αλλά και το πανόραμα;

Είναι δεδομένο ότι σήμερα το μουσείο, ανοικτό ή κλειστό, αποτελεί ένα σύνθετο σύστημα δραστηριοτήτων, το οποίο ξεπερνά τον παραδοσιακό ρόλο της διατήρησης αντικειμένων, της εκπαίδευσης, της παρουσίασης του τρόπου που μία κοινωνία συλλέγει, οργανώνει και παρουσιάζει αντικείμενα διαμορφώνοντας έτσι την πολιτιστική της ταυτότητα.

Το μουσείο, ως θεσμός μεταλλάσσεται από "δημόσιο μνημείο" σε "κτίριο-γεγονός", τόπο συνεύρεσης, διαλόγου, πειραματισμού, αντιπαράθεσης, ανταλλαγής, πληροφόρησης, μόρφωσης, όπου η εκθεσιακή δραστηριότητα συμπληρώνεται από εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς, εμπορικούς εξοπλισμούς όπως εργαστήρια, θέατρα, εστιατόρια, μαγαζιά. Διαμορφώνεται ένα σύστημα πολλαπλών δραστηριοτήτων και λειτουργιών που παρατίθενται, παρεμβάλλονται

και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους δημιουργώντας ένα "χώρο - γεγονός" που διασπάται σε χώρους πολλαπλούς, μεταβλητούς, εφήμερους. Η ταυτόχρονη ανάγνωση αυτών των κατασκευών που προσφέρεται μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας, θέτει έναν νέο τρόπο αντιμετώπισης της Ακρόπολης ως μνημείου - μουσείου αλλά και της σχέσης της με άλλα κτίρια-μουσεία στην ευρύτερη περιοχή αλλά και στον κόσμο. Η ακρόπολη - πυκνωτής (σύστημα "κόμβων - δικτύων") προτείνεται σαν ένα χωρικό σύστημα που μπορεί να αναλυθεί σε διαφορετικές κλίμακες, οι οποίες δεν είναι απαραίτητα ανεξάρτητες μεταξύ τους αλλά η μία με την άλλη αλληλεπιδρούν και διαμορφώνουν ένα σύνθετο δυναμικό σύστημα που προσφέρει άπειρες πορείες με διαφορετική αξία για τον καθένα που το διαπερνά...

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΩΣ ΠΕΡΙΠΟΥ-ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Στο πνεύμα της θεώρησης της Ακρόπολη ως ανοικτού μουσείου, μπορούμε να δούμε αυτήν και το δίκτυό της ως *περίπου-αντικείμενο*, ως πράγμα που αποκτά αξία από τη χρήση του και εξ αιτίας της αλλάξει ανάλογα με το χρήστη.

Δείτε το παράδειγμα της μπάλας που κυκλοφορεί από παίκτη σε παίκτη και υφαίνει έτσι μια συλλογικότητα. Όπως και η μπάλα η Ακρόπολη δεν είναι ουδέτερη. Ακόμη και αν περιοριστούμε στη μουσειακή λειτουργία, η Ακρόπολη δημιουργεί αφηγήσεις μνήμης που δένουν τους ανθρώπους [ακόμη και με τις διαφωνίες τους]. Είναι ένα *τέχνημα διάδρασης*.

Αυτή η ρευστότητα προκαλεί και την *αμηχανία* που τροφοδοτεί τη σημερινή συνάντηση με το κοινό για όλους ερωτήματα της διαχείρισης των κάστρων- στην πραγματικότητα για την *after life* του κάστρου- στο οποίο καθένας από μας θα δώσει διαφορετική ή καλλίτερα εξατομικευμένη απάντηση, ώστε η Ακρόπολη να είναι πολλά πράγματα ταυτόχρονα, μια πολλαπλότητα, μια συναυλία πολλών φωνών.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Ποια είναι η πολιτική διαχείρισης?

1. Πρόκειται να ασκούνται υπερβατικές και τελεσιδικές πολιτικές για τις χρήσεις της Ακρόπολης, ως να ήταν η κοινωνία δεδομένη ως προς το μνημείο ή
2. Επιδιώκονται μεταβαλλόμενες πολιτικές που κτίζουν μέσα στο αντικείμενο τις δυνάμεις της αλλαγής του?

Έγινε το δεύτερο ή προστέθηκαν κατασκευές, οι οποίες περιμένουν τους χρήστες και το ζήτημα της διαχείρισης τίθεται εκ των υστέρων?

Αν επιδιώκουμε το δεύτερο- συμβατές με το μεταβαλλόμενο αντικείμενο πολιτικές- πώς αυτές ανατροφοδοτούνται, ώστε το κάστρο να λειτουργεί ως *καταλύτης* συλλογικότητας?

Είδαμε ότι η Ακρόπολη είναι μια πολλαπλότητα που μπορεί να αναπαρασταθεί από ένα μαθηματικό μοντέλο με μεταβλητές που αποδίδουν την αστάθεια που περιγράψαμε.

Είναι φανερό ότι ο παραμετρικός σχεδιασμός προκειμένου να διαχειριστεί σενάρια χρήσεων και επομένως πολιτικών του κάστρου χρειάζεται δεδομένα για τον περίγυρό του που η διαχείριση του κάστρου πρέπει να είναι σε θέση να διαθέσει.

Με άλλα λόγια αν πρέπει να παρακολουθούμε τις πολιτικές διαχείρισης, ώστε να είναι αποτελεσματικές για τη λειτουργία του κάστρου ως καταλύτη συλλογικότητας, χρειαζόμαστε ένα 'Παρατηρητήριο', ένα καινοτόμο εργαλείο που θα μετρά δείκτες, σχετικούς με την περί το κάστρο και την περικλειστη πόλη κινητικότητα: αριθμός κατοίκων που εγκαταλείπουν την περικλειστη πόλη, αριθμός νέων κατοίκων που εισρέουν στην περικλειστη πόλη, αριθμός επισκεπτών της περικλειστης πόλης και του κάστρου, αριθμός αυτοκινήτων επισκεπτών που διεισδύουν στην περικλειστη πόλη και κυρίως η μεταβολή τους και οι διακυμάνσεις ανάλογα με τις εποχές, ως προς το τέχνημα διάδρασης που επιδιώκουμε να είναι η Ακρόπολη.

Το μοντέλο θα συνοδεύει το τέχνημα στη χρήση του εντάσσοντας επίσης πληροφορίες συμπεριφοράς υλικών, αντιδράσεις σε καταστάσεις ανάγκης καθώς και αλλαγές στη διάρθρωση των δραστηριοτήτων που στεγάζει. Όλοι οι συμμετέχοντες θα το τροφοδοτούν με πληροφορία και θα βασίζονται σε αυτό για τη λήψη αποφάσεων και τη συλλογή στοιχείων για επί μέρους σχεδιασμούς.

Οι μεταβλητές, δηλαδή οι παράμετροι, αφορούν τόσο τον πληθυσμό όσο και το τέχνημα που πρέπει να ανταποκρίνεται στις 'μεταβαλλόμενες προσδοκίες'. Η κοινωνία δεν υπάρχει πριν και έξω από τα τεχνήματά της ούτε απλά διαμορφώνεται από αυτά. Η διαχείριση επομένως καλείται να αντιμετωπίσει αυτόν τον εν δυνάμει μεταβαλλόμενο συσχετισμό. Η Ακρόπολη και τα επί μέρους στοιχεία της θεωρούνται στη διάδρασή τους με τις συλλογικότητες στις οποίες απευθύνονται. Η διάδραση μπορεί να αφορά φυσικά αρχιτεκτονικά στοιχεία που μεταβάλλονται ανάλογα με τις εξωτερικές επιδράσεις, επιθυμίες του χρήστη ή μεταβολή στην κατάσταση χρήσης. Καθοριστικός είναι ο ορισμός του τι μεταβάλλεται, ποια είναι τα όρια της μεταβολής, ποια στοιχεία του χώρου αφορούν. Γενικά, το σύστημα δεικτών του Παρατηρητηρίου δεν είναι ένα στατικό σύστημα, αλλά υπόκειται σε συνεχή επισκόπηση και προσαρμογή στις νέες συνθήκες, απαιτήσεις, και επιστημονικές εξελίξεις.

Σε ένα επίπεδο μεγαλύτερης πολυπλοκότητας τα συστήματα διάδρασης καταγράφουν συνθήκες και μεταβολές που προήλθαν από αυτές και προτείνουν σενάρια νέων

προγραμμάτων, ενώ το τέχνημα, δηλαδή η Ακρόπολη ως μεταβαλλόμενος στόχος - και ενδεχομένως κάποια κτίρια συνοδείας - πρέπει να μπορεί να παρακολουθεί τις συνεχείς μεταβολές.

Το Παρατηρητήριο καταγράφει και παρακολουθεί τις χωρικές επιδράσεις της Ακρόπολης ή της περικλειστής πόλης συνολικά, με βάση ένα πληροφοριακό σύστημα δεικτών που αφορούν παραμέτρους όπως:

- . η κινητικότητα και η προσπελασιμότητα,
- . η οικονομική απόδοση,
- . η ισορροπία των κοινωνικών ομάδων [κατοίκων και επισκεπτών], και
- . η ποιότητα των κατασκευών στην Ακρόπολη και το περιβάλλον της.

* Το Παρατηρητήριο αναπτύσσεται ως ένα στρατηγικό εργαλείο παροχής υπηρεσιών πληροφόρησης και υποστήριξης πολιτικών και προγραμμάτων αναπτυξιακού σχεδιασμού στην περιοχή επιρροής της Ακρόπολης.

* Τα αποτελέσματα, οι εκθέσεις και γενικότερα το παραγόμενο υλικό του Παρατηρητηρίου διατίθενται στους πολίτες και στους ενδιαφερόμενους φορείς κυρίως μέσω του Ίντερνετ, αλλά και μέσω εντύπων, ενημερωτικών φυλλαδίων, εκδηλώσεων κλπ.

* Η λειτουργία και ανάπτυξη του Παρατηρητηρίου συμπεριλαμβάνει ως μόνιμη επιδίωξη τη δικτύωση και συνεργασία με ανάλογους οργανισμούς, ερευνητικά κέντρα και δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.